

Leioako Erizaintzako
Unibertsitate Eskola
Escuela Universitaria
de Enfermería de Leioa

Osasun Mentalerako Erizaintza

1.2. gaia:

SARRERA: HARREMAN TERAPEUTIKOA

Marta Arrue
marta.arrue@ehu.es

SARRERA: Harreman terapeutikoa Ikasketa-helburuak

- Gaixotasun mentalak dituzten pazienteen oinarrizko beharrak identifikatzea.
- Egoera psikiatriko bakoitzerako banan-banako harreman terapeutikoa ezartzea.
- Harreman terapeutiko baterako oinarrizko kondizioak identifikatzea eta aztertzea.
- Pertsonak aurreiritzirik gabe ulertzea.
- DSM-V eta CIE-10 sailkapen-diagnostikoak deskribatzea.
- Giza-baliabideak eta –materialak identifikatzea.
- Osasun mentalerako erizain batentzako, oinarrizko gai etikoak ezagutzea.

Autokontzientzia lantzen...

El País. 6 de agosto de 2013

Ejecutado en Florida un asesino en serie con **esquizofrenia**

John Errol Ferguson, condenado en 1983 por el asesinato de ocho personas, recibió la inyección letal

Diario Vasco. 23 de agosto de 2011

15 años de internamiento psiquiátrico para un vecino de Aretxabaleta que mató a su hermano a cuchilladas

El inculpado padece una **esquizofrenia** y, según la sentencia, no era consciente de lo que hacía

20 minutos. 22 de agosto de 2013

Fallece un anciano tras ser agredido por un paciente **esquizofrénico** en una residencia.

Diario Vasco. 13 de marzo de 2007

Un conductor kamikaze con **esquizofrenia** provoca un accidente mortal en Valladolid

VALLADOLID. El conductor J.M.P.G., que circuló el pasado domingo en sentido contrario durante 36 kilómetros por la A-6 entre las localidades vallisoletanas de Tordesillas y Villardefrades y que causó una colisión de dos vehículos que se saldó .

Autokontzientzia lantzen...

Zergatik esaten da hiltzailea
eskizofrenikoa zela eta ez diabetikoa?

OINARRIZKO BEHARRAK OSASUN MENTALEAN

- Segurtasuna
- Komunikazioa
- Lan egin eta errealizatu
- Ezaguera jabetze-prozesua

SEGURTASUNA

- ✓ Segurtasunik eza → Ikara ≠ **Antsietatea**
- ✓ Egokitze-mekanismoak:
  - Estresa (eustresa + eta **distresa** -)
  - Agresibitatea (erreala + eta irreala -)
- ✓ Ni-aren egokitze-mekanismoak:
  - **Konpentsazioa**
Futboleant txarra den haur bat ikasle ona izaten saiatzen da
  - **Ukapena**
Egunero alkohola edan eta arazorik ez dagoela esaten duen emakumea
  - **Desplazamendua**
Medikuarekin haserretu eta erizainari ohiu egiten dion pazientea

SEGURTASUNA

- **Identifikazioa**

Erreabilitazioa egin ondoren, fisioterapeuta izatea erabakitzen duen nerabea.

- **Intelektualizazioa**

Susanaren senarra beste hiri batera bidali dute lanera. Susana ez dago pozik baina gurasoei aldaketaren alderdi positiboak esplikatzeko dizkie.

- **Introiekzioa**

Moises dela esaten duen paziente batek, bizarra eta hilea luzea utzi eta sandalietan zebilen.

- **Disoziazioa**

Inongo emoziorik agerian jarri gabe nola bortxatua izan den kontatzen duen emakumea.

SEGURTASUNA

- **Proiekzioa**

Berandu iritsi den gizonezkoak bere emazteari botatzen dio errua iratzargailua ez jartzeagatik

- **Arrazionalizazioa**

"Nire bizitzari aurre egiteko modu bakarra da edatea"

- **Erreakzio-formazio**

Erizaintza gurasoengatik egiten ari den ikasleak, erizaintzaren egunean lanbidearen bikaintasunak azaltzen dizkie beste ikasleei

- **Erregresioa**

Zita batean nerabe baten moduan portatzen del heldua

- **Errepresioa**

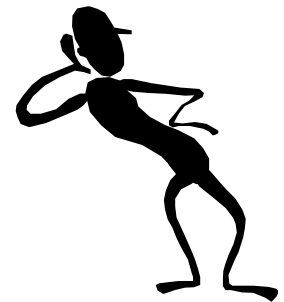
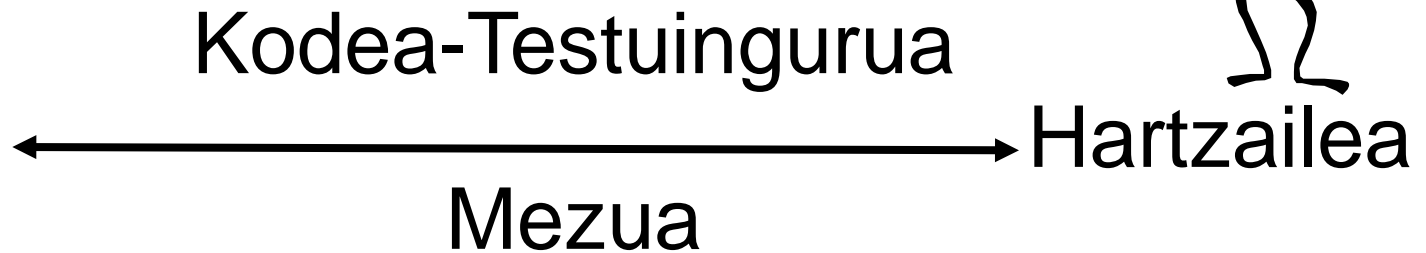
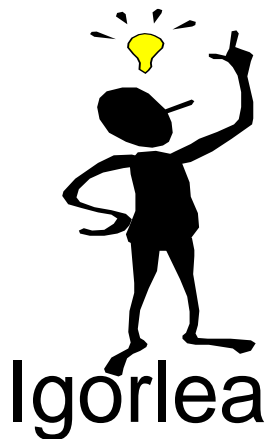
Bortxatua izan den emakumeak ez du momentua gogoratzen

- **Sublimazioa**

Alaba gidari mozkor batek hil ondoren, elkartearen buru egiten da

KOMUNIKAZIOA

- ✓ Ezinezkoa da ez komunikatzea
- ✓ Komunikazio-prozesuaren ikasketa
- ✓ Komunikazio-prozesua:
  - ✓ Dinamikoa eta zirkularra
  - ✓ Kognitiboa eta afektiboa

LAN EGIN ETA ERREALIZATU

- ✓ Helburu desberdinak pertsonen arabera
- ✓ Frustrazioa eta nekea !!

DIBERTIMENDUZKO EKINTZAK

Anhedonia ← Plazera sentitu → Hedonismoa
Disfrutatu

- ✓ Kontsumismoa eta hiperaktibitatea !!

EZAGUERA LORTU

- ✓ Ezaguera = aurrerapena = autonomia
- ✓ Nazio aurreratuetan “gutxieneko” ezaguera
- ✓ Ezaguera eguneratu !!

OINARRIZKO BEHARRAK ASETZEAN KONTUAN HARTU BEHARREKO FAKTOREAK

- ▶ Gaitasun intelektuala
(aztertu, ulertu eta jokatu)
- ▶ Bizitzaren etapa
(**Haurra**, nerabea, heldua, **zaharra**)
- ▶ Egoera fisikoa
(mina ⇒ beldurra, estresa ⇒ desoreka)
- ▶ Familia eta inguru soziokulturala
(pertsona ↔ familia, komunitatea, kultura)

Autokontzientzia lantzen...

Zeintzuk izan ziren zure
espektatibak kultura desberdineko
paziente bat lehenengo aldiz ezagutu
zenuenean? Espero zenuena
gertatu zen?

ERLAZIO TERAPEUTIKOAREN EZAUGARRIAK

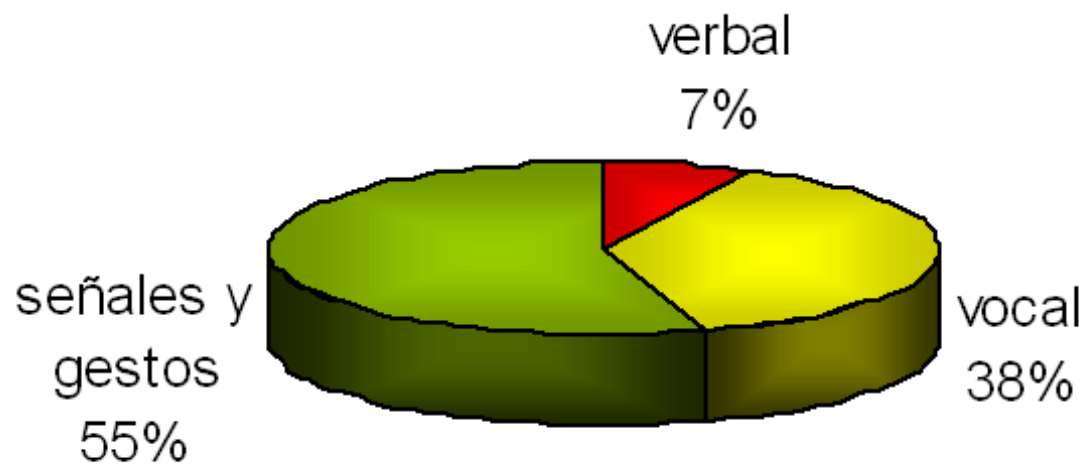
- × Helburuak: ezagutza eta aldaketa
- × Paziientea gizaki bakartzat hartu
- × Aurretik planifikatua eta estrukturatua
- × Erlazio kognitiboa (konfidantza, errespetua)
- × Inplikazio terapeutikoa
  - Dependentsia, laguntasuna, opariak... ekidin.
- × Objektibotasuna (erizainaren autoezagutza)

Entzute aktiboa. Aktitudeak

1. Hitzik gabeko jokabidea
2. Ingurune fisikoa
3. Distantzia egokia
4. Gorputz-mugimendua
5. Bakoitzaren filtroak. Deskodifikatzea
6. Lehen inpresioa
7. Pertzeptzio selektiboa
8. Estereotipoak-Etnozentrismoa baztertu

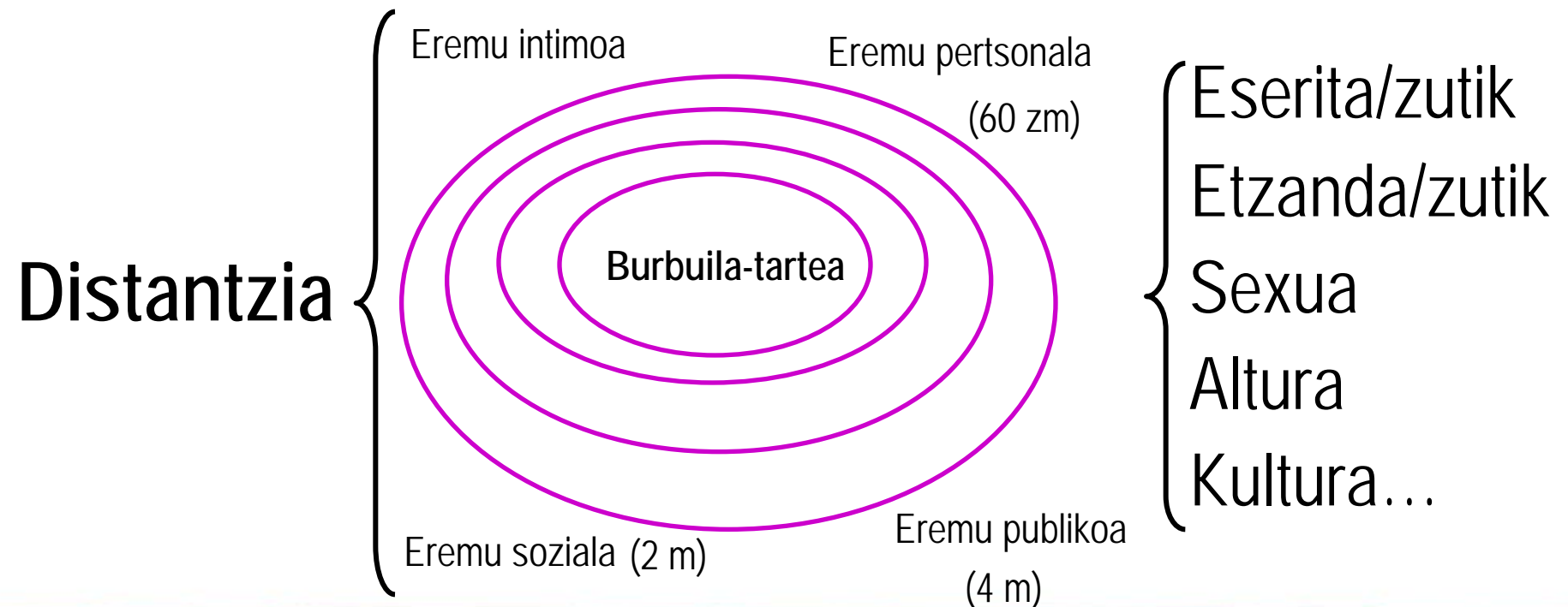
1. Hitzik gabeko jokabidea

2. Ingurunea, distantzia

Ingurune fisikoa

Temperatura, Soinuak, Aireztapena, Ordena, Dekorazioa

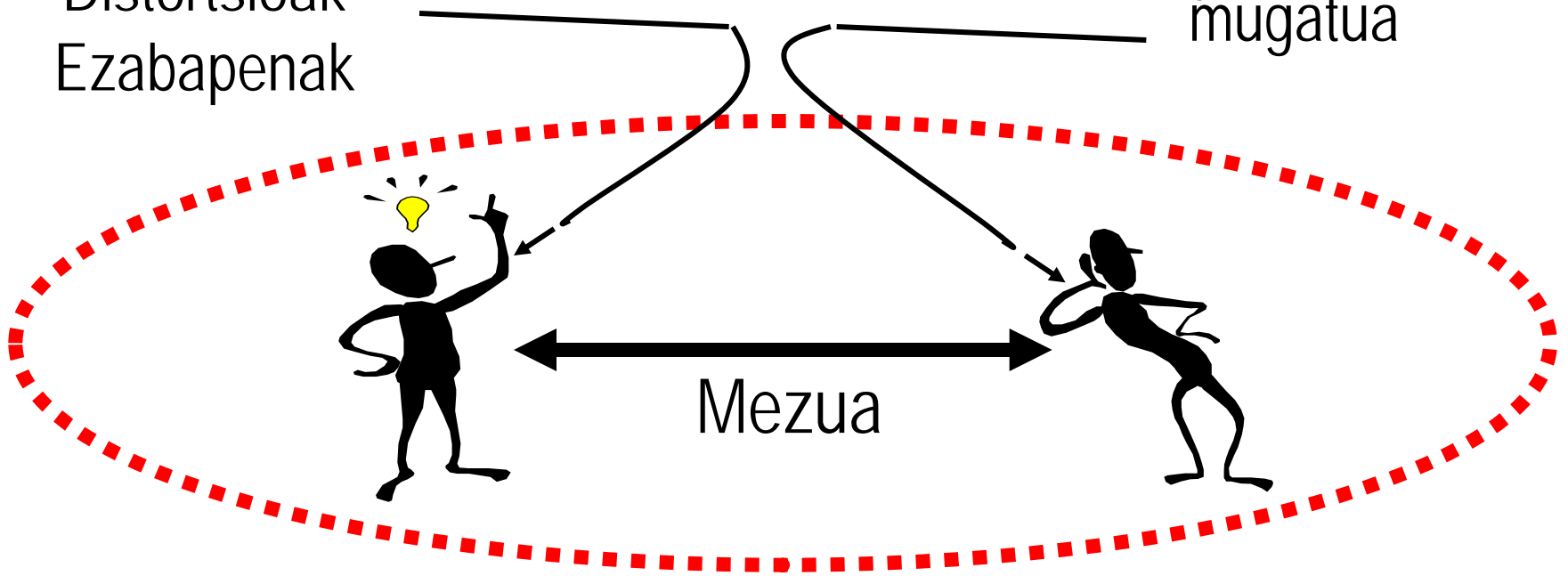

4. Bakoitzaren filtroak

Orokortzeak
Distortsioak
Ezabapenak

Bakoitzaren filtroak

Ikuspuntu
subjektiboa eta
mugatua

Kanalea-Kodea-Testuingurua

Igorlea

Hartzailea

“Luis, mundu honek ez du zentzurik”

Interpretatu daiteke?

“Luis, ez dut lagunik”

Zortea du, gogaitzen ez
duten lagunak izateagatik

“Triste sentitzen naiz”

Horregatik horrela
jartzea...

Kontsolatzea
nahi du

6. Lehen inpresioa

“Inoiz ez dago lehen inpresioa egiteko bigarren aukerarik”

Lehen inpresioa

Kanpo-itxura

(aurpegi-espresioa, begirada, mugimenduak, biologia)

Nola esaten den
(azkartasuna, bolumena, dikzioa, doinua)

Naturaltasuna

Nola entzun
(feedback, hitza kendu gabe, arreta, terminologia)

2-4 min.

Esaten dena
(positiboa, zuzena, sinplea, antolatua, animatua, labur)

kongruentzia

7. Pertzeptzio selektiboa

Behaketa

Gure pertzeptzio selektiboa
Egarria → tabernak soilik ikustea

8. Estereotipoak-Etnozentrismoa

Begi kontaktua

Yin-yang sinismena

Horia → urdina

Tratamendu naturalak

Komunikazio egokia

Bakoitza izan

Burbuila tartea

Aktiboki behatu

Enpatia

Errespetua

Feedback

Denbora hartu

Aktiboki
entzun

Komunikazio egokia

- ✓ **Espresioa bideratu**
  - Isiltasuna
  - Parafrasia
  - Errepikapena
  - Argitasuna
  - Konfrontazioa
- ✓ **Bakoitza izan: Autoezagutza**
  - Autoentzutea
  - Besteei galdetu, behatu, entzun
  - Zutaz hitz egin edo idatzi
  - Biografiak ezagutu

Komunikazio egokia

✓ Aktiboki entzun/behatu

- Hizkera: hiztegia, doinua, erritmoa...
- Ahozko eta ez-ahozko komunikazioa koherentzia
- Denbora nahikoa. Ez eten.
- Aukera desberdinak eman. Irtenbide errazak!
- Laburtu eta zuzenketak egitera gonbidatu
- Gai zailen aurrean baimena eskatu
- Arazoa pazientearen begiekin ikusi
- Baiespen keinuak behatu
- Sentimenduen adierazpena sustatu

BALIABIDEAK

- Giza baliabideak
- Baliabide materialak
- Sailkapen-diagnostikoak
- Legedia eta eskubideak

BALIABIDEAK

Zenbat diru inbertitzen da
estatu mailan osasun
mentalean? eta Erkidegoan?

GIZA BALIABIDEAK

Psikiatra

Psikologoa

Erizaina

Beste batzuk

**Langile
soziala**

**Terapeuta
okupazionala**

Laguntzaileak

Zaindariak

BALIABIDE MATERIALAK

Osasun-zentroa

↓
Osasun mentaleko zentroa

✓ Ospitale orokorra
(unitate psiki.)

- ✓ Eguneko zentroak
- ✓ Eguneko ospitaleak
- ✓ L. okupazionalak
- ✓ Baserri terapeutik.

✓ Epe luzerako
egoitzak

✓ Babestutako
pisuak

SAILKAPEN-DIAGNOSTIKOAK

- ▶ Diagnostikoa $\neq$ gaixotasunari izena ematea (bereiztea, komunikatzea, pronostikoa, neurtzea)
- ▶ Sailkapenak = izendatu, deskribatu, bildu
- ▶ Medikuntzarako sailkapenak:
  - CIE-10 (OMS) “Gaixotasunen sailkapen internazionala”
  - DSM-V (APA) “Arazo mentalen manual diagnost. eta estatistikoa”
- ▶ Erizaintzarako sailkapenak:
  - **NANDA**: North American Nursing Diagnosis Association
  - PND, NIC, NOC, CIPE

LEGEDIA ETA ESKUBIDEAK

- Ospitaleratzeko baldintzak ezagutu
- Alta-hartze motak ezagutu
- Egiten den guztia erregistratu
- Praktika okerrak
- Konfidentzialtasuna
- Tratamendua bete
- “Informatu ondorengo baimena”

LEGEDIA ETA ESKUBIDEAK

1. Ezintasuna duten pertsonen eskubidei buruzko Nazio Batuen (NB/ONU, 2007)

2. ITHACA proiektua, 2010
(Tratamendu instituzionala, Giza Eskubideak eta Ebaluazioa)

Leioako Erizaintzako
Unibertsitate Eskola
Escuela Universitaria
de Enfermería de Leioa

Osasun Mentalerako Erizaintza

1.2. gaia:

SARRERA: HARREMAN TERAPEUTIKOA

Marta Arrue
marta.arrue@ehu.es

